

.....
การเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557*

A Comparison of Political Thought in Thailand after The Military Coup of 2014

วรรณลดา กันต์โฉม¹ และ ชัชพันธ์ ยิ้มอ่อน²

Wanlada Kanthom¹ and Chatchaphanu Yimaon²

¹ หลักสูตรสาขาวิชาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
Social Sciences for Development Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Walaya Alongkorn Rajabhat University

² หลักสูตรสาขาวิชารัฐศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
Political Science Program, Faculty of Humanities and Social Sciences, Walaya Alongkorn Rajabhat University

E-mail: wanlada.kan@vru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3670-6024>

Corresponding author e-mail: chatchapan@vru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-9456-1372>

Received 09/08/2022

Revised 16/08/2022

Accepted 17/08/2022

บทคัดย่อ

หลังจากการเกิดรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 ผู้วิจัยพบปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างสม่าเสมอ นั่นคือ การเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของนักรัฐศาสตร์ในมิติของระบอบการเมือง นักรัฐศาสตร์ปกป้องอุดมการณ์ด้วยการโต้แย้งเพื่อพิสูจน์ด้วยการโน้มน้าวให้ผู้ฟังเห็นตามและยอมรับ ดังนั้นบทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 การดำเนินการวิจัยใช้การวิจัยเชิงเอกสาร ซึ่งคัดเลือกจากช่วงเวลาหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 และเปรียบเทียบประเด็นทางการเมืองระหว่างประเทศไทยกับต่างประเทศ ผลการวิจัยพบการเปรียบเทียบความคิดทางการเมือง 4 ลักษณะ ได้แก่ (1) รูปแบบประชาธิปไตยเป็นอุดมการณ์ (2) รูปแบบนักการเมือง (3) รูปแบบนักกฎหมาย และ (4) รูปแบบนักรัฐศาสตร์ ผลสำรวจตั้งสมมติฐานเพื่อการทดสอบได้ว่า รูปแบบนักรัฐศาสตร์เป็นการคิดทบทวนด้วยการทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อเปลี่ยนความคิด และทิ้งความรู้แบบเดิมเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความยืดหยุ่นในการพัฒนาประชาธิปไตยในบริบทของประเทศไทย

คำสำคัญ: การเมืองเปรียบเทียบ; ความคิดทางการเมือง; รัฐประหาร พ.ศ.2557

** บทความวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557” เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557” ซึ่งมีคำถามงานวิจัยหลัก คือ เปรียบเทียบความคิดทางการเมืองอย่างไรจึงส่งผลให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย? บทความวิจัยเรื่องนี้จึงเป็นการสำรวจการเมืองเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองในประเทศไทยเป็นจุดเริ่มต้น

Abstract

After the 2014 coup, a recurring political phenomenon was found in the comparison of political ideas of political scientists in the dimensions of the political regime. Political scientists defend ideology by arguing for proof by convincing audiences to agree and accept it. Thus, this research article explores comparative political thinking in Thailand after the military coup of 2014. The methodology of this research was the documentary research that was selected after the military coup of 2014 and compared political issues between Thailand to foreign countries. This research found that comparative political thinking can be classified into four types: (1) democratic ideologic mode. (2) politician mode. (3) lawyer mode. and (4) political scientific mode. The results of exploration hypothesized that the political scientific mode was the empirical rethinking to change mindsets and unlearn to strengthen and resilient the democratic development in the context of Thailand.

Keywords: Comparative Politics; Political Thought; The Military Coup of 2014

บทนำ

หลังจากการเกิดรัฐประหารปี พ.ศ. 2557 ผู้วิจัยพบปรากฏการณ์ทางการเมืองที่เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอ นั่นคือ การเปรียบเทียบความคิดทางการเมือง เช่น เปรียบเทียบพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา กับ โดนัลด์ ทรัมป์ หรือทักษิณ ชินวัตร นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบการเปรียบเทียบของนักรัฐศาสตร์ในมิติของระบอบการเมือง เช่น ระบอบประยุทธ์กับระบอบทักษิณ การเมืองเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองดังกล่าวมีความสำคัญต่อการเมืองการปกครองไทยเพราะการคิดการเมืองเปรียบเทียบเป็นการชี้แนะประชาชนให้เกิดการประเมินค่าถึงสิ่งที่ดีกว่า และเกิดความรู้สึกอยากจะทำสิ่งที่ดีกว่ามาปรับใช้ในประเทศไทย

การเมืองเปรียบเทียบเริ่มต้นอย่างจริงจังในช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ที่ประเทศสหรัฐอเมริกา นักรัฐศาสตร์อเมริกันได้วิจัยการเมืองเปรียบเทียบเพื่อพัฒนาและส่งเสริมประชาธิปไตยเสรีนิยม เช่นเดียวกันกับนักรัฐศาสตร์ในประเทศไทยที่ได้รับอิทธิพลทางความคิดและทฤษฎีการพัฒนาประชาธิปไตยจากต่างประเทศ แต่พวกเขากลับได้ระบุง่ายๆคุกคามคลื่นประชาธิปไตย เช่น ผู้นำที่มาจากการเลือกตั้งกลายเป็นผู้นำอำนาจนิยม เป็นปัจจัยทำให้เกิดรัฐประหาร หรือพรรคการเมืองหรือขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมีอุดมการณ์ที่ต่อต้านประชาธิปไตย (Huntington, 1996: 8 -10) งานวิจัยของ อาทิตย์ ทองอินทร์ (2562) ได้นำเสนอความรู้พื้นฐานเชิงทฤษฎีของการเมืองเปรียบเทียบในฐานะที่เป็นสาขาย่อยของรัฐศาสตร์ โดยใช้วิธีการศึกษาเชิงเอกสารต่อเอกสารชิ้นสำคัญทางทฤษฎี อันได้มาซึ่งผลการศึกษาว่า แนวทางการศึกษาการเมืองเปรียบเทียบสามารถจำแนกออกได้เป็น 3 แนวทางใหญ่ โดยอาศัยเกณฑ์เรื่อง มุมมองเชิงภววิทยาเป็นตัวจำแนก ได้แก่

.....
แนวทางทางเลือกที่สมเหตุสมผล แนวทาง คีทชาวัฒน์ธรรม และแนวทางศึกษาสถาบัน ทั้งนี้แต่ละแนวทางก็มีจุดแข็งและจุดอ่อนแตกต่างกันไป และในทางปฏิบัติ การทำความเข้าใจปรากฏการณ์ทางการเมืองจำเป็นต้องยึดกับสภาพการณ์จริงของปรากฏการณ์นั้นๆ และคำถามที่ผู้ศึกษากำหนดเป็นโจทย์ หลักในการศึกษาเป็นที่ตั้งมากกว่าการสมานทานไปกับแนวทางการศึกษาใด บทความนี้ได้ทดลองนำแนวทางศึกษาสถาบันมาใช้ทำความเข้าใจการเมืองไทยยุคหลังรัฐประหาร พ.ศ.2557 อย่างไรก็ตามการนำแนวทางการศึกษาแต่ละแบบมาสนทนาถกเถียงกันจะนำไปสู่การสามารถพิจารณาปรากฏการณ์ที่ศึกษาได้อย่างรอบด้านและลึกซึ้ง

จะเห็นได้ว่าการเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองซึ่งเน้นประชาธิปไตยเสรีนิยมเป็นเป้าหมายประชาธิปไตยจึงเป็นอุดมการณ์ที่นักรัฐศาสตร์ในไทยและต่างประเทศยึดถือ⁺ นักรัฐศาสตร์ปกป้องอุดมการณ์นี้ด้วยการโต้แย้งเพื่อพิสูจน์ว่าอีกฝ่ายผิด และพยายามเอาชนะใจผู้ฟังด้วยการโน้มน้าวให้ผู้ฟังเห็นตามและยอมรับ การแก้ไขข้อคิดของนักรัฐศาสตร์การเมืองเปรียบเทียบที่เน้นส่งเสริมประชาธิปไตยเป็นอุดมการณ์ คือการใช้วิธีคิดทางวิทยาศาสตร์มาศึกษาการเมือง นั่นคือ การคิดทบทวนคำตอบ หรือสมมติฐานด้วยการทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

ดังนั้นบทความวิจัยเรื่องนี้จึงมีจุดประสงค์ในการสำรวจการเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 เพื่อตอบคำถามวิจัยที่ว่า เปรียบเทียบความคิดทางการเมืองอย่างไรจึงส่งผลให้เกิดการพัฒนาประชาธิปไตย

วัตถุประสงค์การวิจัย

สำรวจการเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557

ระเบียบวิธีวิจัย

บทความวิจัยเรื่อง “การเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557” ใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ผู้วิจัยคัดเลือกเอกสารจากช่วงระยะเวลาตั้งแต่หลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ซึ่งเน้นไปที่การเปรียบเทียบประเด็นทางการเมืองที่ในประเทศไทย และต่างประเทศยกขึ้นมา อาทิ การเปรียบเทียบผู้นำทางการเมือง การเปรียบเทียบระบอบการเมืองของไทยในปัจจุบันกับอดีต

⁺ แพททริก โอนีล (Patrick H. Oneil) ได้ตั้งข้อสังเกตถึงประวัติศาสตร์สาขาวิชารัฐศาสตร์ตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ 19 ว่าสาขาวิชารัฐศาสตร์มีการพัฒนาอย่างมากโดยเฉพาะการใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อศึกษาการเมือง และเน้นการวิจัยและพัฒนาให้ประเทศในโลกที่ 3 เจริญรอยตามตัวแบบการทำให้ทันสมัย (Modernization) ผลการวิจัยส่วนใหญ่มักสนับสนุนและส่งเสริมนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา **โปรดดู** Oneil, P. *Essentials of Comparative Politics*. (W.W.Norton: Canada, 2018), p 16.

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลจะกำหนดโดยใช้ช่วงเวลาตั้งแต่หลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 จนถึงปัจจุบัน จากนั้นผู้วิจัยจะดำเนินการจัดประเภทการเมืองเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองว่า มีการเปรียบเทียบรัฐบาลที่จัดตั้งขึ้นหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ในประเด็นอะไรบ้าง ต่อจากนั้นจะเป็นการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีเพื่อพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์ และสมมติฐานที่จะตอบคำถามหลักในงานวิจัยว่า เปรียบเทียบความคิดทางการเมืองอย่างไรเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย?

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลจะดำเนินการวิเคราะห์ด้วยกรอบแนวคิดที่พัฒนามาจากการทบทวนแนวคิดและทฤษฎีการเมืองเปรียบเทียบเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตย จากการทบทวนพบว่า เราสามารถจัดประเภทวิธีการเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของนักรัฐศาสตร์ออกได้เป็น 4 ลักษณะ ได้แก่ 1.นักประชาธิปไตย 2.นักการเมือง 3.นักกฎหมาย 4.นักรัฐศาสตร์

แนวคิดและทฤษฎี

การเมืองเปรียบเทียบเป็นสาขาวิชาที่พัฒนาขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกาช่วงปลายศตวรรษที่ 19 ช่วงเวลาดังกล่าวรัฐศาสตร์ได้รับอิทธิพลอย่างมากจากวิธีการทางวิทยาศาสตร์ทำให้มีการเรียกช่วงเวลานั้นว่า “ยุคพฤติกรรมศาสตร์” (Behavioralism) การเมืองเปรียบเทียบจึงเป็นการคิดตามหลักวิทยาศาสตร์ คือ พฤติกรรมศาสตร์เพื่อทดสอบสมมติฐาน หรือทฤษฎี (Almond, 2002 : 2-3) อย่างไรก็ตามแนวทางการศึกษาในยุคนี้มีการตั้งข้อสังเกตไว้ว่า ส่งเสริมการใช้เทคนิคการวิจัยเชิงปริมาณมากเกินไปจนไม่ให้ความสำคัญกับเนื้อหาในเรื่องของการเมือง ซึ่งเป็นเป็นเรื่องที่ต้องใช้การทำความเข้าใจและวิเคราะห์ในเชิงคุณภาพพร้อมด้วย (ซัฟพันส์ ยีม่อน, 2553)

การเมืองเปรียบเทียบเพื่อการพัฒนาประชาธิปไตยเป็นหนึ่งในหัวข้อสำคัญของสาขาวิชาการเมืองเปรียบเทียบ มโนทัศน์เรื่อง “การทำให้เป็นประชาธิปไตย” (Democratization) ซึ่งหมายถึงกระบวนการพัฒนาสถาบันทางการเมือง หรือกระบวนการทำให้ระบอบประชาธิปไตยเกิดความมั่นคงภายในรัฐ (McCormick, 2019: 71) นักรัฐศาสตร์ได้ประยุกต์ใช้แนวคิดการทำให้เป็นประชาธิปไตยเป็นกรอบในการเปรียบเทียบการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศต่างๆ

ในเรื่องแนวคิดและทฤษฎี นักรัฐศาสตร์พัฒนาแนวคิดและทฤษฎีจากการเปรียบเทียบประชาธิปไตยในเอเธนส์ อังกฤษ และสหรัฐอเมริกา พวกเขาเรียกรูปแบบประชาธิปไตยที่ได้มาจากการศึกษาประเทศที่กล่าวไปข้างต้นว่า (1) ประชาธิปไตยทางตรง (Direct Democracy) (2) ประชาธิปไตยตัวแทน (Representative Democracy) (3) ประชาธิปไตยเสรี (Liberal Democracy) อย่างไรก็ตามการใช้ประชาธิปไตยทางตรงในปัจจุบันนิยมใช้เป็นวิธีการพัฒนาความรู้และตัดสินใจเรื่องผลประโยชน์สาธารณะในระดับหมู่บ้าน ประชาธิปไตยทางตรงจึงไม่เหมาะกับรัฐสมัยใหม่ (Modern State) ที่มีประชากรจำนวนมาก

ประชาธิปไตยตัวแทนจึงเป็นนวัตกรรมที่เข้ามาแก้ไขปัญหามาที่โธมัส เพนส์ (Thomas Paine) เคยกล่าวไว้ว่า “...ระบอบประชาธิปไตยที่ตั้งเดิมเรียบง่าย ไม่สามารถใช้ในขอบเขตที่กว้างได้มิใช่ผลิตหลักการ แต่มาจากความไม่สะดวกของรูปแบบ ระบอบประชาธิปไตยแบบเรียบง่ายคือสังคมที่ปกครองตนเองโดยไม่มีทางเลือกอื่น การปลุกฝังการเป็นตัวแทนในระบอบประชาธิปไตย พวกเราจะได้ระบบของรัฐบาลที่สามารถโอรับและสมานฉันท์ผลประโยชน์ที่หลากหลายและทุกขอบเขตของดินแดนและประชากร...” (Paine, 1921) อย่างไรก็ตามการคิดเปรียบเทียบรูปแบบประชาธิปไตยเสรีกับประชาธิปไตยตัวแทนทำให้นักรัฐศาสตร์เห็นว่าประชาธิปไตยตัวแทนมีจุดอ่อนตรงที่ไม่ป้องกันเสียงข้างน้อย นักรัฐศาสตร์จึงประยุกต์ใช้แนวคิดของจอห์น ล็อก (John Locke) เรื่อง “เสรีนิยม” (Liberalism) เพื่อเสนอการจำกัดอำนาจของรัฐ และเสียงข้างมากของรูปแบบประชาธิปไตยตัวแทนไม่ให้กระทบต่อเสียงส่วนน้อย เช่น สิทธิในการนับถือศาสนา

นอกจากรูปแบบที่นักรัฐศาสตร์นำมาเปรียบเทียบกันแล้ว นักรัฐศาสตร์นิยมศึกษาตัวแปร “การทำให้ทันสมัย” (Modernization) และนำไปเป็นกรอบสำหรับศึกษาและเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ ตัวแปรนี้มีความสำคัญต่อการทำให้เป็นประชาธิปไตยเพราะการทำให้ทันสมัยเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดี มีการศึกษาจนมีความรู้และความสามารถในการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง แลรี ไดมอนส์ (Larry Diamond) สรุปลงงานวิจัยว่า ระดับการพัฒนาเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดการพัฒนาประชาธิปไตย (Diamond, 1992)

ลำดับต่อมาชาวมูเอล ฮันติงตันศึกษาวิวัฒนาการของประชาธิปไตยด้วยการคิดเปรียบเทียบและจัดลำดับคลื่นวิวัฒนาการของประชาธิปไตยเป็น 3 คลื่น (Third Wave) เขาพบว่าในแต่ละคลื่นของการพัฒนาประชาธิปไตยจะมีกระแสโต้กลับ (Reverse Waves) อาทิ คลื่นพัฒนาประชาธิปไตยลูกที่หนึ่งในประเทศอังกฤษ ฝรั่งเศส และสหรัฐอเมริกาจะโดนกระแสโต้กลับคลื่นลูกที่หนึ่งให้การพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศเยอรมัน อิตาลีปกครองด้วยระบอบเผด็จการ คลื่นการพัฒนาประชาธิปไตยกับกระแสโต้กลับจะดำเนินลักษณะดังกล่าวทั้งสามคลื่น ฮันติงตันทำนายลักษณะเฉพาะของคลื่นการพัฒนาประชาธิปไตยลูกที่สามว่า คลื่นการพัฒนาประชาธิปไตยลูกที่สามได้จัดสรรสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้การพัฒนาประชาธิปไตย การปกครองที่มีใช้ประชาธิปไตยจะไม่ได้รับการตอบสนองจากนานาประเทศ

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดเป็นกรอบการจัดประเภทที่พัฒนามาจากการสำรวจแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาประชาธิปไตย และการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อทดสอบ

จากการสำรวจแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาประชาธิปไตย ผู้วิจัยพบว่า นักรัฐศาสตร์อเมริกันมีการคิดเป็นนักประชาธิปไตย หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งว่านักรัฐศาสตร์มีคิดว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งเดียวที่ถูกต้อง นักรัฐศาสตร์ปกป้องอุดมการณ์นี้ด้วยการโต้แย้งเพื่อพิสูจน์ว่าอีกฝ่ายผิด และพยายามเอาชนะใจผู้ฟังด้วยการโน้มน้าว

.....
น้ำให้ผู้ฟังเห็นตามและยอมรับ ดังนั้นนักรัฐศาสตร์จึงจำเป็นต้องอาศัยวิธีคิดทางวิทยาศาสตร์โดยไม่จำเป็นต้องใช้เทคนิค หรือเครื่องมือในการวัดในเชิงปริมาณในลักษณะที่เคยให้ความสำคัญอย่างมากในยุคพฤติกรรมศาสตร์ วิธีคิดเชิงวิทยาศาสตร์ทางการเมืองให้ความสำคัญกับการคิดทบทวนด้วยการปรับเปลี่ยนมุมมองให้เท่าทันกับปัจจุบันจากข้อมูลใหม่ เช่น การเก็บรวบรวมรวบรวมข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อทดสอบแนวคิดและทฤษฎีการพัฒนาประชาธิปไตยพบว่า ประเทศที่มีการเปลี่ยนผ่านประชาธิปไตย ประเทศเหล่านั้นกลับไม่เป็นประชาธิปไตย เช่น ปราบกฏการณ์อาหรับสปริงส์ (Arab Spring) ประเทศในบริเวณดังกล่าวมิได้มีเปลี่ยนผ่านไปสู่ระบอบประชาธิปไตย แต่กลับแทนที่ด้วยระบอบเผด็จการ หรือกลายเป็นประเทศที่รัฐล้มเหลว (Fail State) (McCormick, 2019: 71) 85)

ดังนั้นผู้วิจัยสามารถจัดประเภทความคิดทางการเมืองเปรียบเทียบ ซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวคิดในการสำรวจการเมืองเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ได้ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบความคิดทางการเมือง

การเปรียบเทียบความคิดทางการเมือง	
นักประชาธิปไตย - ประชาธิปไตยเป็นสิ่งเดียวที่ถูกต้อง	นักการเมือง - แสวงหาความชอบธรรมและการสนับสนุน
นักกฎหมาย - หาข้อโต้แย้งเพื่อเอาชนะ	นักรัฐศาสตร์ - การคิดทบทวนคำตอบ หรือสมมติฐานด้วยการทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลการวิจัย

การเมืองเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ของนักรัฐศาสตร์ ผู้วิจัยพบว่า นักรัฐศาสตร์มีการเปรียบเทียบรัฐบาลไทย 3 เรื่อง ได้แก่ การคิดเปรียบเทียบตัวผู้นำทางการเมือง การคิดเปรียบเทียบระบอบการเมือง และการคิดเปรียบเทียบการดำเนินนโยบายของรัฐบาลไทย

1.การคิดเปรียบเทียบตัวผู้นำทางการเมือง

การคิดการเมืองเปรียบเทียบประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ประการแรก คือ การคิดเปรียบเทียบตัวผู้นำทางการเมือง นักรัฐศาสตร์ในประเทศไทยเปรียบเทียบพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา กับผู้นำทางการเมืองต่างประเทศ คือ อดีตประธานาธิบดีโดนัลด์ เจ. ทรัมป์ (Donald J. Trump) นอกจากนี้ นักรัฐศาสตร์ยังมีการเปรียบเทียบผู้นำทางการเมืองของไทยในอดีตและปัจจุบัน ได้แก่ อดีตนายกรัฐมนตรีทักษิณ และยิ่งลักษณ์ ชินวัตร รวมถึงผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพมหานคร คือ ชัชชาติ สิทธิพันธุ์

.....
นักรัฐศาสตร์ในประเทศไทยมีการเปรียบเทียบพลเอกประยุทธ์กับอดีตผู้นำทางการเมืองทั้งในประเทศไทยและต่างประเทศในเรื่องของบุคลิกภาพ (Personality) อุดมการณ์ทางการเมือง (Ideology) ความชอบธรรม (Legitimacy)

นักรัฐศาสตร์เปรียบเทียบบุคลิกภาพระหว่างอดีตประธานาธิบดีโดนัลด์ เจ. ทรัมป์กับพลเอกประยุทธ์ สุขุม นวลสกุลแสดงความคิดเห็นว่า ทั้งคู่มีความเหมือนกันในเรื่องการเป็นคนโผงผาง คิดเห็นอะไรก็พูดออกมา ทำให้เป็นคนที่น่าใจง่าย แต่ข้อแตกต่าง คือ พลเอกประยุทธ์เข้ามาในอำนาจในลักษณะที่คิดว่าตนเองเป็นพระเอกเข้ามารักษาความสงบในประเทศ แต่ยังคงคิดว่าตนเองได้เป็นนายกรัฐมนตรีจากการสนับสนุนของพรรคพวก พลเอกประยุทธ์จึงไม่ทำอะไรในลักษณะหัวชนฝา ส่วนทรัมป์เข้ามาในอำนาจจากการชนะการเลือกตั้ง ทรัมป์จึงคิดว่า ตนเองมีความชอบธรรมที่จะใช้อำนาจของประธานาธิบดีได้อย่างเต็มที่ (สุขุม นวลสกุล ใน ปีซีซีไทย, 2560),

เชือก โลติช่วยเปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารระหว่างพลเอกประยุทธ์กับอดีตนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ ชินวัตร ผลการศึกษาระบุว่า การเข้าสู่อำนาจทางการเมืองมีผลต่อการสื่อสารทางการเมือง ผู้นำที่มาจาก การเลือกตั้งจะใช้การสื่อสารเพื่อให้เกิดความชอบธรรม แต่ผู้นำที่มาจากเลือกตั้งใช้การสื่อสารในลักษณะข่มขู่ บังคับให้เป็นไปตามที่ต้องการ (เชือก โลติช่วย, 2559)

วันชัย ต้นติวทยาพิทักษ์เปรียบเทียบพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชากับผู้ว่าราชการจังหวัดกรุงเทพฯ ชัชชาติ สิทธิพันธุ์เพื่อตั้งคำถามกับผู้อ่านว่า ในการบริหารบ้านเมืองภายใต้สภาวะวิกฤตเศรษฐกิจแบบนี้ เราอยากได้ผู้นำแบบใด เขาได้นำเสนอความแตกต่างระหว่างพลเอกประยุทธ์กับชัชชาติจำนวน 10 ข้อ อาทิ “...9) คนหนึ่งอยู่ในโลกเก่า ไม่ยอมปรับตัวหรือเปลี่ยนแปลงอะไร ใช้แต่อำนาจ พูดบ่นแต่เรื่องเดิมๆ อีกคนอยู่ในโลกใหม่ เข้าใจการเปลี่ยนแปลง และพร้อมจะก้าวไปกับคนทุกยุค เพื่อนำพาสังคมให้อยู่รอด...” (วันชัย ต้นติวทยาพิทักษ์, 2565)

ยุทธพร อิศรชัยคิดว่าอุดมการณ์ทางการเมืองที่ทั้งทรัมป์กับพลเอกประยุทธ์มีเหมือนกัน คือ ทั้งคู่ยึดมั่นในอุดมการณ์อนุรักษ์นิยมใหม่ (Neo – conservative) และชาตินิยม (Nationalism) ซึ่งหมายถึง ผู้นำทางการเมืองที่สนับสนุนระบอบการปกครองประชาธิปไตย ผลประโยชน์ของชาติจากการดำเนินนโยบายต่างประเทศด้วยวิธีการทางการทหาร ส่วนข้อแตกต่างคือ การเข้ามาในอำนาจมิได้เข้ามาตามกติกาของระบอบประชาธิปไตย (ยุทธพร อิศรชัย, ใน ปีซีซีไทย, 2560),

จอห์น อึ้งภากรณ์มีความคิดเห็นในเรื่องความชอบธรรมว่า พลเอกประยุทธ์ไม่ได้มาจากการเลือกตั้งทำให้ไม่มีความชอบธรรมเท่ากับทรัมป์ แต่สิ่งที่เหมือนกัน คือ ทั้งคู่มีการดำเนินนโยบายทางการเมืองที่ละเมิดสิทธิของประชาชน เช่น คำสั่งหัวหน้า คสช.ที่ 3/2558 ที่สามารถนำตัวผู้ถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดคดีความมั่นคงไปสอบสวนในค่ายทหาร ส่วนทรัมป์มีการดำเนินนโยบายที่เลือกปฏิบัติกับแรงงานต่างด้าว (จอห์น อึ้งภากรณ์ ใน ปีซีซีไทย, 2560)

2.การคิดเปรียบเทียบระบอบการเมือง

ประพันธ์ คุณมีนำเสนอการคิดการเมืองเปรียบเทียบระหว่างระบอบประยุทธ์กับระบอบทักษิณ ซึ่งจุดประสงค์ในการเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาว่า ระบอบประยุทธ์เป็นระบอบที่ไม่ดีจนต้องปฏิเสธหรือไม่ ประพันธ์นิยามระบอบทักษิณว่าเป็นระบอบที่ทำลายประชาธิปไตย แทรกแซงองค์กรอิสระ ครอบงำวุฒิสภา แทรกแซงสื่อ ควบคุมอำนาจการตัดสินใจสั่งการแต่เพียงผู้เดียว การดำเนินนโยบายเพื่อธุรกิจของตนเอง อย่างไรก็ตามประพันธ์มิได้นิยามระบอบประยุทธ์ เขาเพียงแต่ให้ผู้อ่านใช้ดุลพินิจเองว่า ระบอบประยุทธ์เป็นระบอบเช่นเดียวกับระบอบทักษิณหรือไม่ (ประพันธ์ คุณมี, 2564)

3.การคิดเทียบเคียงการดำเนินนโยบายของรัฐบาลไทย

อภิพล แซ่ตั้งทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “นโยบายต่างประเทศของไทยต่อจีนในศตวรรษที่ 21: ศึกษาเปรียบเทียบรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กับรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา” เขาจึงเน้นทำการเมืองเปรียบเทียบเพื่อผลประโยชน์ในทางวิชาการ นั่นคือ การทดสอบทฤษฎีการกำหนดนโยบายต่างประเทศ สมมติฐานทางทฤษฎีที่อภิพลใช้เพื่อทดสอบ คือ “ระบอบการเมืองของรัฐบาลที่แตกต่างกัน จะนำไปสู่ผลลัพธ์ของการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่แตกต่างกัน” แต่อภิพลพบว่า รัฐบาลทั้งสองชุดนี้มีระบอบการเมืองที่แตกต่างกันกลับมีการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่พึงพิงจีนเป็นหลักเหมือนกัน (อภิพล แซ่ตั้ง, 2562)

ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ทำให้ผลลัพธ์ของการกำหนดนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลที่มาระบอบที่แตกต่างกันออกมาในทิศทางเดียวกัน คือเป้าหมายของรัฐบาล และระบอบภายในของรัฐบาลเอง รัฐบาลทักษิณเป็นรัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้ง และวางเป้าหมายการกำหนดนโยบายต่างประเทศที่ต้องการเป็นผู้นำความร่วมมือทางเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคทำให้รัฐบาลกำหนดนโยบายที่พึงพิงจีนเป็นหลัก เพราะตอบสนองต่อเป้าหมายนโยบายของรัฐบาลได้มากกว่าตัวเลือกอื่น ขณะที่รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เข้าสู่อำนาจด้วยการรัฐประหาร รัฐบาลจึงเลือกการกำหนดนโยบายต่างประเทศทำให้ต้องพึ่งพิงจีน ซึ่งไม่สนใจที่มาและความชอบธรรมของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ในการเข้าสู่อำนาจ อภิพลจึงสรุปว่า ระบอบการเมืองที่แตกต่างกันของรัฐบาลไม่จำเป็นต้องนำไปสู่การกำหนดนโยบายต่างประเทศที่แตกต่างกัน (อภิพล แซ่ตั้ง, 2562)

จากการสำรวจการเปรียบเทียบความคิดทางการเมืองของประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ผู้วิจัยได้จัดประเภทการคิดการเมืองเปรียบเทียบ ซึ่งผู้วิจัยจะยกตัวอย่างพร้อมคำอธิบายดังต่อไปนี้

ตารางที่ 2 การคิดการเมืองเปรียบเทียบ

การคิดการเมืองเปรียบเทียบ	
นักประชาธิปไตย - จอห์น อิงภากรณ์ - ยุทธพร อิศรชัย - เชือก โลติ	นักการเมือง - วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์
นักกฎหมาย - ประพนธ์ คุณมี	นักรัฐศาสตร์ - อภิพล แซ่ตั้ง

ตัวอย่างนักประชาธิปไตย เช่น จอห์น อิงภากรณ์จัดเป็นนักประชาธิปไตยเนื่องจากเขาคิดว่าประชาธิปไตยเป็นสิ่งเดียวที่ถูกต้อง ยึดมั่นประชาธิปไตยเป็นทั้งกระบวนการและเป้าหมาย ในแง่ของกระบวนการ ผู้นำจำเป็นต้องมาจากวิถีของประชาธิปไตย เช่น ผู้นำมาจากการเลือกตั้ง ส่วนเป้าหมาย คือระบอบที่เคารพสิทธิของประชาชน

ตัวอย่างนักการเมือง เช่น วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์จัดเป็นนักการเมืองเนื่องจากการนำเสนอความแตกต่างระหว่างพลเอกประยุทธ์กับชัชชาติจำนวน 10 ข้อนั้นเป็นการนำเสนอเพื่อแสวงหาผู้สนับสนุน ชัชชาติเป็นผู้บริหารบ้านเมืองภายใต้สภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ การเขียนนำเสนอให้เห็นอย่างชัดเจนถึงการโน้มน้าวให้ผู้อ่านเห็นด้วย เช่น “...คนหนึ่งเห็นประชาชนเป็นลูกน้อง เพราะเคยชินกับการเป็นนายพลมาตลอด เชื่อมั่นตนเอง ยึดถือตัวเองเป็นศูนย์กลาง อีกคนยึดถือความคิดกลุ่มเหนือความคิดตนเอง เห็นประชาชนเป็นนาย เดินเข้าหาข้าราชการ หาชาวบ้านทุกฝ่าย เพื่อขอความคิดเห็นและความร่วมมือ...” (วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์, 2565)

ตัวอย่างนักกฎหมาย เช่น ประพนธ์ คุณมีจัดเป็นวิธีคิดแบบนักกฎหมาย กล่าวคือ การหาหลักฐานและข้อโต้แย้งเพื่อเอาชนะ ประพนธ์ก็รวบรวมหลักฐานเพื่อเขียนคำชี้แจงข้อกล่าวหาให้พรรคประชาธิปัตย์ กรณีที่อัยการสูงสุดยื่นคำร้องให้ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญมีคำสั่งยุบพรรคประชาธิปัตย์เรื่อง การกล่าวหาพรรคประชาธิปัตย์ปลุกกระดมมวลชนโดยใช้คำว่า “ระบอบทักษิณ” กล่าวหาทักษิณและพรรคไทยรักไทย พร้อมกับรณรงค์ไม่ให้ประชาชนไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยกาช่องไม่ประสงค์ลงคะแนน ประพนธ์จึงจำเป็นต้องหาหลักฐานเพื่อยืนยันและโต้แย้งอัยการสูงสุดว่า ทักษิณมีพฤติกรรมตามที่พรรคประชาธิปัตย์กล่าวหาจริง

ตัวอย่างนักรัฐศาสตร์ เช่น อภิพล แซ่ตั้ง จัดเป็นวิธีคิดแบบนักรัฐศาสตร์เนื่องจากเขาใช้วิธีการคิดทบทวนและการทดสอบทฤษฎี วิธีคิดดังกล่าวจึงเป็นตัวอย่างสำหรับการประยุกต์ใช้ในการคิดทบทวนแนวคิดและทฤษฎีการทำให้เป็นประชาธิปไตย การคิดแบบนักรัฐศาสตร์เป็นการเปลี่ยนความคิด (Rethink) และการทอดทิ้งความรู้แบบเดิม (Unlearn) หรือความรู้ที่มีลักษณะเป็นอุดมการณ์เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความยืดหยุ่นในการพัฒนาประชาธิปไตยให้เหมาะสมกับสภาพบริบทและการพัฒนาของประเทศไทย

สรุปผลการวิจัย

ผลการสำรวจการเปรียบเทียบความคิดเห็นทางการเมืองของประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ทำให้ได้ข้อสรุปในเรื่องนี้ว่า การคิดการเมืองเปรียบเทียบประเทศไทยหลังรัฐประหารจำแนกได้ 4 ลักษณะ (1) การยึดติดในอุดมการณ์ประชาธิปไตย (2) การแสวงหาความชอบธรรมและแรงสนับสนุน (3) การหาหลักฐานโต้แย้งเพื่อเอาชนะ และ (4) การคิดทบทวนคำตอบ หรือสมมติฐานด้วยการทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์

ผลสำรวจข้างต้นนำไปสู่การตั้งสมมติฐานเพื่อการทดสอบได้ว่า การคิดทบทวนด้วยการทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นวิธีการเมืองเปรียบเทียบเพื่อเปลี่ยนความคิด และทิ้งความรู้แบบเดิม (Unlearn) หรือความรู้ที่มีลักษณะ ได้แก่ (1) การยึดติดในอุดมการณ์ประชาธิปไตย (2) การแสวงหาความชอบธรรมและแรงสนับสนุน (3) การหาหลักฐานโต้แย้งเพื่อเอาชนะ เพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความยืดหยุ่นในการพัฒนาประชาธิปไตยให้เหมาะสมกับสภาพบริบทและการพัฒนาของประเทศไทย

อภิปรายผล

ผลการวิจัยมีจุดที่สอดคล้องกันกับงานของอิลิอาสราส (Eliassi-Rad) กับคณะ เรื่อง “What science can do for democracy: a complexity science approach” ซึ่งพบว่า ประชาธิปไตยเป็นโครงการที่ต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รูปแบบประชาธิปไตยตัวแทนที่มีอยู่ในปัจจุบันมิใช่ตัวแบบสุดท้าย วิธีการวิจัยทางวิทยาศาสตร์ช่วยในการพัฒนา ปรับปรุงและเปิดกว้างให้กับกระบวนการประชาธิปไตยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้วิธีการพิสูจน์สมมติฐานที่พัฒนาจากแนวคิดและทฤษฎี ทั้งนี้เป็นประโยชน์ในการปรับใช้ในทางปฏิบัติเพื่อปรับเปลี่ยนวิธีการให้เหมาะสมกับสภาพบริบทการพัฒนาของประเทศที่มีใช้ประเทศต้นแบบประชาธิปไตย (Eliassi-Rad. 2020, 4)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่พบว่า การคิดการเมืองเปรียบเทียบที่ส่งเสริมและพัฒนาประชาธิปไตย คือ การคิดทบทวนด้วยการทดสอบด้วยข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อเปลี่ยนความคิด และทิ้งความรู้แบบเดิมเพื่อเสริมสร้างความแข็งแกร่งและความยืดหยุ่นในการพัฒนาประชาธิปไตยในบริบทของประเทศไทย ดังนั้นข้อเสนอแนะในบทความวิจัยเรื่องนี้ ได้แก่ 1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยเชิงสำรวจพบว่า การเปรียบเทียบความคิดเห็นทางการเมืองในประเทศไทยหลังรัฐประหาร พ.ศ. 2557 ผู้วิจัยพบว่าในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ 2551 จนถึงปัจจุบัน ผู้เปรียบเทียบนิยมเปรียบเทียบผลเอกประยุทธ์กับผู้นำทางการเมืองคนอื่น ๆ เพื่อเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตัวผู้นำของประเทศไทย 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป คือ การนำสมมติฐานการคิดการเมืองเปรียบเทียบเพื่อพัฒนาประชาธิปไตยเป็นสมมติฐานเพื่อทดสอบกับข้อมูลเชิงประจักษ์กับบริบทการพัฒนาประชาธิปไตยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2475 จนถึงปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- จอห์น อิงภากรณ์. (2560) *เหมือนและต่างของความเป็นทรมับ และ ประยุทธ์*. [Online]
<https://www.bbc.com/thai/thailand-38866040> [4 กุมภาพันธ์ 2017]
- ซังพันธุ์ ยิมอ่อน. (2553). *การวิพากษ์รัฐศาสตร์แนวพฤติกรรมศาสตร์ตามกรอบแนวคิดของฮาเบอร์มาส*.
กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เชือก โลติช่วย. (2559). *เปรียบเทียบกลยุทธ์การสื่อสารของรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประพันธ์ คุณมี. (2564). "ระบอบทักษิณ" กับ "ระบอบประยุทธ์" . [Online]
<https://www.thansettakij.com/columnist/484183> [16 มิ.ย. 2564]
- ยุทธพร อิสระชัย. (2560). *เหมือนและต่างของความเป็น ทรมับ และ ประยุทธ์*. [Online]
<https://www.bbc.com/thai/thailand-38866040> [4 กุมภาพันธ์ 2017]
- วันชัย ตันติวิทยาพิทักษ์. (2565). *ความแตกต่างระหว่างสองผู้นำ*. [Online]
<https://www.the101.world/two-leaders/> [20 Jun 2022]
- สุขุม นวลสกุล. (2560). *เหมือนและต่างของความเป็น ทรมับ และ ประยุทธ์*. [Online]
<https://www.bbc.com/thai/thailand-38866040> [4 กุมภาพันธ์ 2017]
- อภิพล แซ่ตั้ง. (2562). *นโยบายต่างประเทศของไทยต่อจีนในศตวรรษที่ 21: ศึกษาเปรียบเทียบรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กับรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อาทิตย์ ทองอินทร์ (2562). *แนวทางการศึกษาการเมืองเปรียบเทียบ: ความรู้พื้นฐานเชิงทฤษฎี*. *วารสารการบริหารปกครอง*. 8 (2), 533-556.
- Almond, G. (2002). *Ventures in Political Sciences: Narratives and Reflections*. Boulder CO: Lynne Rienner.
- Diamond, Larry. (1992). Economic development and democracy reconsidered. *American Behavioral Scientist*. 35 (5), 450-99.
- Eliassi-Rad, T., Farrell, H., Garcia, D. *et al.* (2020). What science can do for democracy: a complexity science approach. *Humanit Soc Sci Commun*. 7 (30)
<https://doi.org/10.1057/s41599-020-0518-0>
- Huntington, S. (1996). Democracy for the Long Haul. *Journal of Democracy*. 7(2), 3-13.
- McCormick. J. (2019). *Comparative Government and Politics an Introduction*. Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan.

Oneil, P. H. (2018). *Essentials of Comparative Politics*. W.W.Norton: Canada.

Paine, T., & Bonner, H. B. (1921). *Rights of man*. London: Watts.